

DE MOLENWIEK

Dyslexieprotocol van Kbs De Molenwiek

Inhoud

Inleiding 3

Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs (zorgniveau 1) 7

Signalering 8

Begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen (zorgniveau 2 en 3) 9

Begeleiding binnen school 9

Begeleiding buiten school 10

Voortgezet lezen Lezenderwijs 10

Thuis extra ondersteunen 11

Tips voor leerkrachten 12

Zeer intensief arrangement (zorgniveau 4) 13

Compenserende en dispenserende maatregelen 14

Bijlagen 14

Bijlage a 15

Inleiding

Dyslexie is een ernstige beperking bij het lezen en/of spellen van taal. Het belemmert de schoolprestaties van kinderen, waardoor kinderen met dyslexie op school mogelijk onder hun niveau presteren. Bij een vroegtijdige signalering en behandeling van de lees en/ of spellingsproblemen kunnen kinderen een fundamenteel niveau van technisch lezen, spellen en schrijven bereiken.

Dyslexie betekent letterlijk: niet goed kunnen lezen¹. De term komt uit het latijn, dys = niet goed functioneren, lexis = taal of woorden

Als definitie van dyslexie hanteren we de definitie van Stichting Dyslexie Nederland (2008):

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/ of vlot toepassen van het lezen en/ of spellen op woordniveau. Lees en spellingsproblemen doen zich voor bij ongeveer 10% van de Nederlandse schoolgaande kinderen. De lees- en/ of spellingsprestaties van leerlingen met dyslexie behoren tot de zwakste 3 à 4 % op landelijk genormeerde toetsen zoals de Drie-Minuten-Toets (DMT) en Spellingstoets van Cito.

Hardnekkigheid is een belangrijk kenmerk van dyslexie, niet alleen bij het leren lezen en spellen, maar ook bij het snel en vlot kunnen lezen.'

In het protocol van onze school geven we aan:

- Welke stappen en welke interventies we nemen wanneer er signalen van lees- en of spellingsproblemen of dyslexie zijn.
- De stappen die er nodig zijn voor het aanvragen van een onderzoek.
- Welke begeleiding leerlingen krijgen als er dyslexie gediagnosticeerd is.

De beschrijving is gebaseerd op het protocol 'Leesproblemen en dyslexie' van het expertisecentrum Nederlands (2011).

Doel van dit protocol

Met dit protocol willen we proberen een zo duidelijk mogelijk beeld te vormen van de lees- en spellingsontwikkeling van het kind (ongeacht of het kind daadwerkelijk dyslectisch is of niet). Wanneer dat beeld duidelijk is, kunnen we gerichte hulp bieden en zo het kind zo optimaal mogelijk begeleiden. Dit proces bestaat uit waarnemen, begrijpen, handelen en evalueren.

¹ Bron: 20110214 <http://www.steunpuntdyslexie.nl/wat-is-dyslexie>

1. Zorgcontinuüm lezen en spellen

Het zorgcontinuüm lezen en spellen beschrijft het aanbod en de begeleiding m.b.t. het technisch lezen en spellen vanaf groep 3. Het aanbod en de begeleiding van de leerlingen van groep 1 en 2 m.b.t. de beginnende geletterdheid wordt beschreven in het **kleuterprotocol van de school**. Wij volgen de aanwijzingen van Kalisto voor het oefenen in het programma BOUW! De afspraken zijn te vinden in het Kalisto visie- en beleidsplan BOUW!

Niveau		Stap	Betrokkenen	Soort begeleiding
Onderwijs continuüm	Continuüm Van zorg			
Basisarrangement	Zorgniveau 1			
Goed lees- en spellingsonderwijs vanaf groep 3 in groepsverband voldoende voor 80% van de leerlingen	Goed lees- en spellingsonderwijs in groepsverband voor alle leerlingen.	1. Kwaliteit instructiegedrag en klasmanagement 2. Juist gebruik van effectieve methoden voor lezen en spellen. 3. Gebruik van leerlingvolgsysteem met genormeerde toetsen op het gebied van technisch lezen en spelling. 4. Vermelden lees- en spellingsproblemen familie in ParnasSys. 5. Overdracht van leerlingen die problemen ervaren met de ontwikkeling van de beginnende geletterdheid. 6. Instructie in het intensieve instructiegroepje 7. Begeleiding in BOUW! Mogelijk maken mbv tutores 8. Beschrijving van instructie en aanbod in HAP.	Leerkracht (met ondersteuning van de intern begeleider en/of taalcoördinator) Ouders ontvangen een brief vd leerkracht over oefenen in BOUW!	Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs met aandacht voor verschillen in onderwijsbehoeften Tijdens de informatieavond begin schooljaar krijgen ouders uitleg over lees- spellingonderwijs en belang van oefenen. Intern begeleider en taalcoördinator ondersteunen en bewaken de kwaliteit van het onderwijs m.b.v. fliitsbezoeken. De ouders die gaan oefenen met Bouw! worden uitgenodigd voor uitleg over het programma.

			(standaardbrief aanwezig?)	(leerkracht of Bouw! coördinator)
	Meetmoment 1 Februari en/of juni			
		1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Vaststellen per toets periode van potentiële uitvallers. 5. Toetsen van BOUW! 6. Oriëntatie op mogelijke inkoop expertise vanuit Lezenderwijs.	Afname door leerkracht. Leerkracht en intern begeleider. Afname door Ik Intern begeleider	
Intensief arrangement	Zorgniveau 2			
Intensiveren door 'stapelen': meer instructie en leertijd. Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht boven op het basisarrangement.	Extra zorg in de groepssituatie door de groepsleerkracht. Dit aanbod geldt voor leerlingen die een risicoscore behalen op DMT en/ of Cito spelling waarvan minimaal 1 score een E, V-score is.	1. Extra zorg voor de leerling wordt beschreven in HAP. 2. Extra begeleiding in een klein groepje. De momenten van deze groepjes zijn zichtbaar in het rooster in de klassenmap en/of op sharepoint. 3. Instructie in het intensieve instructiegroepje 4. Ouders worden geïnformeerd over de geboden begeleiding en krijgen korte uitleg over de inhoud van het HAP. 5. De rol van ouders, wordt besproken (oefenen met BOUW!, huiswerk, extra lezen etc).	Leerkracht Leerkracht Ouders ontvangen van de leerkracht een brief over lezen thuis / oefenen in BOUW! standaardbrief	Intensivering van lees- en/ of spellingsonderwijs door uitbreiding instructie- en oefentijd: 2 x 15 minuten per week, boven op het groepsaanbod. Ouderbetrokkenheid; aan het begin van het schooljaar wordt alle ouders gevraagd om iedere dag 10 minuten te lezen met hun kind.
	Meetmoment 2 Februari en/of juni			
		1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Inventarisatie zwakste leerlingen op het gebied van lezen en/ of spelling. 5. Oriëntatie op inkoop expertise vanuit Lezenderwijs.	Afname door leerkracht. Leerkracht en intern begeleider. Intern begeleider	
Zeer intensief arrangement	Zorgniveau 3			
Specifieke interventies versterken het intensieve arrangement. Dit arrangement wordt uitgevoerd door de leerkracht of door de RT of onderwijsassistent onder supervisie van de leerkracht.	Specifieke interventies individueel of in een klein groepje. Dit aanbod geldt voor leerlingen die minimaal 2 x achtereenvolgend een E, V-score hebben behaald op DMT en/ of Cito spelling (met daarbij zwakke scores op DMT).	1. Beschrijving van specifieke interventies geboden tijdens begeleiding/ ondersteuning in een individueel handelingsplan. In het groepsplan wordt verwezen naar dit individuele handelingsplan. 2. Ouders worden geïnformeerd over de geboden extra begeleiding, inzet van BOUW! en de inhoud van het HAP. De rol	Leerkracht, Leerkracht Ouders ontvangen van de leerkracht een brief over	Verdere intensivering van het lees- en/ of spellingsonderwijs door inzet van specifieke interventies: 3 x 20 minuten per week, boven op het groepsaanbod. Ouderbetrokkenheid; extra lezen thuis en uitleg hoe (voor-oor-door)

DE MOLENWIEK

behoudt de helicopterview.		van ouders, wordt besproken (huiswerk, extra lezen etc).	lezen thuis / oefenen in BOUW! standaardbrief	
	Meetmoment 3 Februari en/of juni			
		1. Cito DMT 2. Cito Spelling 3. AVI 4. Vaststellen van achterstand en hardnekkigheid: vermoeden van dyslexie.	Afname door leerkracht Leerkracht en intern begeleider	
Zeer intensief arrangement + zorg	Zorgniveau 4			
	Diagnostiek en behandeling door zorgaanbieder dyslexie	1. Aanmelding Woerden Wijzer 2. Dossier samenstellen 3. Vaststellen of het dossier voldoet aan onderzoekscriteria voor enkelvoudige dyslexie 4. Dossier/ aanvraag opstellen/ indienen 5. Vaststellen van dyslexie (psychodiagnostisch onderzoek) 6. Gespecialiseerde dyslexiebehandeling 7. Begeleiding van de leerling tot aan de dyslexie- behandeling extern, wordt op school vervolgd zoals beschreven in zorgniveau 3. 8. Na de eventuele behandeling krijgen wij adviezen voor het vervolg van begeleiding.	-Ouders na overleg met intern begeleider Ouders en intern begeleider Onderzoeksbureau Behandelaar vanuit de zorgverzekering Leerkracht	Externe behandeling na vaststelling (ernstige) dyslexie.

Kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs (zorgniveau 1)

Voor de ontwikkeling van het fonemisch bewustzijn, aanvankelijk en voortgezet lezen en spellen werkt De Molenwiek volgens de leerlijnen van het SLO die opgenomen zijn in de methode Snappet die de school vanaf leerjaar 3 gebruikt en in Kijk vanaf leerjaar 1.

Bij dit aanbod gebruiken we de volgende methoden;

Groep	Technisch lezen	Spelling	Begrijpend lezen
Groep 3	Lijn 3	Lijn 3	Lijn 3
Groep 4 t/m 8	Geen methode	Taalactief 4	Nieuwsbegrip , Junior Einstein

Wij verwijzen naar de handleiding van deze methoden voor een beschrijving van de inhoud en de ingeroosterde lestijd.

Streefdoelen technisch lezen en spelling op De Molenwiek

Groep	Meetmoment	Avi niveau	Niveau DMT en Spelling
3	M3	-	I, II en III
	E3	E3	I, II en III
4	M4	M4	I, II en III
	E4	E4	I, II en III
5	M5	M5	I, II en III
	E5	E5	I, II en III
6	M6	M6	I, II en III
	E6	E6	I, II en III
7	M7	M7	I, II en III
	E7	E7	I, II en III
8	M8	P	I, II en III

DE MOLENWIEK

Hoe wordt de score van AVI ingevoerd in ParnasSys;

AVI-Start	0	AVI-E4	4	AVI-E6	8
AVI-M3	1	AVI-M5	5	AVI-M7	9
AVI-E3	2	AVI-E5	6	AVI-E7	10
AVI-M4	3	AVI-M6	7	AVI-Plus	

11

Signalering

Groep	Instrument	Risicoscore lees- en spellingsproblemen
Groep 2	<u>Meetmoment februari/ juni</u> Observaties van KIJK; worden vastgelegd in KIJK plus een eigen observatieonderzoek	
Groep 3	<u>Meetmoment oktober:</u> Herfstsignalering (Lijn 3) <u>Meetmoment februari:</u> Wintersignalering (Lijn 3) Cito DMT kaart 1 en 2 <u>Meetmoment juni:</u> Zomersignalering (Lijn 3) Cito DMT kaart 1, 2 en 3 AVI Cito spelling	Normering van de methode Normering van de methode IV en V score / D en E score Normering van de methode IV en V score/ D en E score AVI Start IV en V score/ D en E score
Groep 4-5	<u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling <u>Meetmoment juni:</u>	IV en V score/ D en E score AVI E3 IV en V score/ D en E score

	DMT kaart 1,2,3 AVI Cito spelling	IV en V score/ D en E score AVI M4 IV en V score/ D en E score
Groep 6 t/m 7	<u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 bij risicolezers AVI Cito spelling <u>Meetmoment juni:</u> DMT kaart 1,2,3 bij risicolezers AVI Cito spelling	IV en V score/ D en E score AVI vanaf halfjaar achterstand IV en V score/ D en E score IV en V score/ D en E score AVI vanaf halfjaar achterstand IV en V score/ D en E score
Groep 8	<u>Meetmoment februari:</u> DMT kaart 1,2,3 risicoleerlingen AVI alle leerlingen ivm VO Cito spelling	IV en V score/ D en E score IV en V score/ D en E score

De intern begeleider inventariseert na elke toetsperiode (alle groepen) welke leerlingen een risicoscore hebben behaald op de technisch leestoetsen en spellingstoetsen. Deze inventarisatie wordt tijdens de groepsbespreking met de leerkracht besproken. Alle leerlingen met een risicoscore worden nauwgezet gevolgd door middel van de methode toetsen en extra ingezette leestoetsen (bv. Cito DMT, AVI).

In verband met het vormen van een dossier voor eventueel verder onderzoek worden de toetsgegevens van alle leerlingen die onvoldoende scores op de leestoetsen gescand en bewaard in ParnasSys. (achterstand op AVI, D en E scores op DMT, onvoldoende op leestoetsen van de methode)

Voor leerlingen die na groep 3 een jaar gedoubleerd hebben worden de scores van de DMT toets en de cito spellingstoets omgerekend. (zie bijlage) Deze leerlingen hebben 10 maanden extra leesonderwijs gekregen, daarom mogen de resultaten omgezet worden naar leeftijdsniveau.

Begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen (zorgniveau 2 en 3)

Begeleiding binnen school

De begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen maakt onderdeel uit van de zorgstructuur binnen de groep. Deze zal binnen de groep door de groepsleerkracht worden uitgevoerd en wordt op de volgende manier vormgegeven:

Zorgniveau 2	
Wie?	De leerlingen met minimaal 1 E, V score op Cito DMT en achterblijvende resultaten op AVI en/ of Cito spelling
Groepsaanbod	De leerlingen met risico-scores (waarvan minimaal 1 x een E, V-score) zijn in de intensieve instructiegroep (verlengde instructiegroep) bij technisch lezen en/ of spelling geplaatst waardoor de leerlingen met problemen extra instructie van de leerkracht krijgen. Deze begeleiding is onderdeel van het groepsaanbod. Deze leerlingen krijgen boven op het groepsaanbod extra instructie- en begeleidingstijd, 2 x 15 minuten per week. De begeleiding wordt beschreven in groepsplan.

Zorgniveau 3	
Wie?	De leerlingen met minimaal 2 E, V scores op Cito DMT en achterblijvende resultaten op AVI of minimaal 2 E, V scores op Cito spelling in combinatie met zwakke leesscores op de DMT.
Groepsaanbod	Deze leerlingen zijn in de intensieve instructiegroep (verlengde instructiegroep) bij technisch lezen en/ of spelling geplaatst waardoor de leerlingen met problemen extra instructie van de leerkracht krijgen. Deze begeleiding is onderdeel van het groepsaanbod.

DE MOLENWIEK

Extra aanbod

Voor deze leerlingen wordt bij het behalen van een 2de E-score een individueel handelingsplan geschreven door de lkr evt. onder begeleiding van de leesspecialist en/ of intern begeleider. De leerling krijgt boven op het groepsaanbod 3 x 20 minuten per week, intensieve begeleiding op lezen en/ of spelling. Deze begeleiding wordt geboden door de groepsleerkracht, RT-er of onderwijsassistent onder supervisie van de leerkracht. Het vindt plaats in een klein groepje. De begeleiding wordt altijd met ouders besproken (leerkracht) evenals de rol die ouders kunnen spelen bij de begeleiding (thuis extra lezen, huiswerk e.d.) van hun kind.

Preventief en curatief handelen in groep 2 en groep 3:

Het programma BOUW! wordt preventief en curatief ingezet bij leerlingen van groep 2 en 3. We volgen hierbij de aanwijzingen van de werkgroep BOUW! van Kalisto. (BOUW! protocol Kalisto)

Na de kerst starten alle kinderen van groep 2 met het programma Bouw! Zij gaan hier in groep 3 mee verder. Als bij de herfstsignalering blijkt dat er zorg is om een kind dan wordt ouders gevraagd om ook thuis te oefenen met Bouw!

Het programma BOUW! is, wanneer op de juiste manier ingezet structureel ingezet, vervangend voor RT wanneer een leerling aangemeld wordt voor onderzoek. Toetsen van dit programma dienen door de leerkracht of intern begeleider afgenomen te worden.

Leerlingen komen in de tweede helft van groep 3 in aanmerking voor extra leesbegeleiding bij de volgende signalen:

- Een IV of een V score op de DMT kaart 1 en 2
- Onvoldoende score op de wintersignalering

Binnen de leesbegeleiding komt in de tweede helft van het schooljaar het volgende aanbod:

- Letters flitsen
- Woorden flitsen

DE MOLENWIEK

- Voor-koor-door lezen

In het programma BOUW! zijn bovenstaande onderdelen opgenomen.

RT groep 4-5-6

Leerlingen komen in aanmerking voor extra leesbegeleiding bij de volgende signalen:

- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op de DMT kaart 1,2,3
- Risicoscore(s), waaronder een E-V score op Cito spelling

Binnen de begeleiding komt het volgende aan bod:

- Bouw! (groep 4)
- Vanaf groep 5 meer begrijpend lezen; inzet extra tijd om leeskilometers te maken met inzet van tutoren;
- Spelling in de lift

Begeleiding buiten school

Optioneel; aanmelding Lezenderwijs (Samenwerkingsverband Passenderwijs)

Het is eventueel mogelijk om voor leerlingen in niveau 3 expertise in te kopen bij Lezenderwijs van het samenwerkingsverband Passenderwijs. Voor kinderen uit de groepen eind 3 en groep 4 en begin groep 5, bij wie het leesproces moeizaam verloopt, kan hulp worden ingekocht. Alleen wanneer ondanks intensieve hulp op school, weinig of geen vooruitgang in de leesontwikkeling is. Deze leerlingen lijken vaak niet tot tot de 3% zwakste leerlingen te behoren die voldoen aan de criteria voor dyslexie. Ze worden echter wel gehinderd in hun functioneren door een trage leesontwikkeling.

De directie van de Molenwiek begroot ieder jaar gelden voor inkoop van deze trajecten.

De intern begeleider overlegt met de leerkracht, directie en ouders over aanmelding. Kosten hiervan zijn €600 per leerling voor 10 weken begeleiding. De Molenwiek is bereid deze kosten op zich te nemen wanneer ouders garanderen dat hun kind 2x per week naar de leesbegeleiding gaat en ze met het kind 6x per week oefenen. De begeleiding is onder schooltijd, maar vindt plaats op de locatie van Lezenderwijs.

In een blok van 10 weken wordt er individuele begeleiding geboden, ter bevordering van het technisch leesproces. De begeleiding wordt 2 x per week, 45 minuten gegeven op locatie van de Lezenderwijs. Ouders verzorgen het vervoer. Indien het

DE MOLENWIEK

vervoer (2 keer per week van en naar Lezenderwijs) niet geregeld kan worden door de ouders, koopt de Molenwiek deze vorm van leesbegeleiding niet in voor de leerling.

Daarnaast is het een voorwaarde dat er thuis 6 x per week wordt gelezen en op school minimaal 2x per week extra. Wanneer ouders hieraan niet voldoen kan de behandeling worden gestopt. De leerling krijgt een leeskoftje, waarin het materiaal naar huis/ school wordt meegegeven. Ouders betalen de borg van deze leeskoftje. Na de behandelperiode vindt er een evaluatiegesprek met ouders plaats. De school krijgt het verslag van dit evaluatiegesprek.

Voortgezet lezen Lezenderwijs

In kalenderjaar 2020 biedt Lezenderwijs, binnen de Dienstverlening, een nieuw aanbod voor leerlingen in groep 5, 6 en 7. Het gaat om kinderen, die niet in aanmerking komen voor onderzoek naar dyslexie, maar bij wie wel dyslexie wordt vermoed en kinderen bij wie dyslexie is vastgesteld maar niet in aanmerking komen voor behandeling.

De kinderen krijgen 8 weken ondersteuning, gedurende 1 x per week 60 minuten, voornamelijk gericht op het technisch leesproces. De begeleiding vindt plaats op de dichtstbijzijnde Lezenderwijs locatie. Binnen het traject valt eveneens een intake en evaluatie.

Kinderen komen in aanmerking, wanneer er sprake is van weinig of geen vooruitgang, ondanks intensieve leeshulp op school. Het doel is om de technisch leesontwikkeling te verbeteren en weer enig succes te ervaren. Hopelijk vergroot dit ook de motivatie om te lezen en daarmee het leesplezier.

(Bron: www.passenderwijs.nl)

Thuis extra ondersteunen

- Hulp van ouders heeft alleen zin als zij een actieve rol willen spelen bij het verbeteren van de leesontwikkeling van hun kind. Het gaat daarbij om de kwaliteit en de regelmaat van hun inzet. Vier keer per week een kwartier is beter dan één keer een uur.
- De begeleiding op school en thuis moeten in elkaars verlengde liggen. De leerkracht geeft de leesinstructie op het niveau dat de leerling net niet zelfstandig aankan en de ouders ondersteunen het lezen door met hun boeken te lezen op beheersingsniveau om de vaardigheden die het kind op school heeft geleerd in te oefenen. Naast voorlezen en samen lezen kunnen ouders ook specifieke vaardigheden oefenen met het kind, zoals het schrijven en herkennen van letters en het samen lezen van (losse) woorden.
- Het is belangrijk dat de relatie tussen de ouders en het kind ontspannen is, zodat het kind het leuk vindt om met de ouder te lezen. Het gaat minder om *wat* ouders thuis met hun kinderen doen, als wel de manier *waarop*.

- Ouders kunnen hun kinderen helpen bij het leren lezen, als ze weten hoe ze hun kind moeten ondersteunen tijdens het lezen. Het gaat dan om zaken als de keuze van het leesmateriaal, voordoen, samenlezen en het corrigeren op fouten.
- Het helpt als de leestaken te maken hebben met een onderwerp dat in de belangstellingssfeer van het kind ligt of waar ze het nut van inzien. Voor ouders is het een uitdaging in het dagelijks leven zoveel mogelijk lees- en schrijfmomenten te ontdekken (“wil jij vast even de boodschappen opschrijven?” etc.).
- In overleg met de leerkracht of intern begeleider kan er thuis ook aanvullend geoefend worden met het kind, dit is sowieso van toepassing als het kind leest bij Lezenderwijs of werkt met BOUW!. Dit zogenoemde ‘tutorlezen’ is een goede manier om het lezen te oefenen. Hierbij leest het kind samen met een ander (ouder, medeleerling, leerkracht) volgens een vastgestelde manier.
- Regio bibliotheek Woerden heeft veel informatie en tips voor ouders op de website <https://www.bibliotheekhetgroenehart.nl/speciaal-voor/moeite-met-lezen/makkelijk-lezen-plein.html>

Een abonnement is gratis voor kinderen tot 18 jaar.

- Kinderen die moeite hebben met lezen ervaren vaak steun bij het lezen door auditieve ondersteuning. Wij adviseren hiervoor de hybride boeken van Yoleo. Een hybride boek is een digitaal boek dat op pc, laptop of tablet gelezen kan worden. In een hybride boek staan de combinatie van de tekst van het boek, de auditieve ondersteuning door het voorlezen van de tekst door een menselijke stem en een gele meeleescursor (‘karaoke-lezen’) per woord centraal. Het werkt zeer positief bij kinderen die lezen lastig vinden. Het aanmaken van een account is gratis wanneer het kind lid is van de bibliotheek. <https://www.yoleo.nl/waarom>

Specifiek voor ouders van leerlingen vanaf groep 4.

Wanneer een kind in dit leerjaar niet leert lezen, wordt het een stuk lastiger om dit onder de knie te krijgen. In groep 4 beginnen leerlingen met hardnekkige leesproblemen het vaak op te geven. Ouders kunnen een belangrijke rol spelen om de leesmotivatie van hun kind te behouden.

1. Letten op signalen

De aandacht voor de leesmotivatie heeft in groep 4 een belangrijke plaats. Ouders kunnen een belangrijke rol spelen door te letten op de signalen die erop wijzen dat het kind niet meer gemotiveerd is om te leren lezen en begint te twijfelen aan zijn mogelijkheden om het ooit te leren.

2. Blijven stimuleren en bemoedigen

DE MOLENWIEK

Blijven stimuleren en bemoedigen is in groep 4 van het allergrootste belang en vaak zelfs doorslaggevend voor het vervolg. Daarnaast is het belangrijk aandacht te vestigen op wat het kind wel kan of zelfs erg goed in is. Dat mag natuurlijk geen kommer en kwel zijn en moet zeker positieve elementen bevatten. Getracht moet worden het kind zoveel mogelijk succeservaringen te laten opdoen.

3.Overleggen met school

- Overleg over de toetsmomenten
- Als een kind de streefdoelen niet haalt, maakt de school een HAP
- Overleg over de overdracht naar de leerkracht van groep 5

Tips voor leerkrachten

Ernstige achterstanden in het leren lezen en spellen kunnen worden voorkomen, dan wel worden teruggedrongen door hiaten in de ontwikkeling in een zo vroeg mogelijk stadium in het lees- en spellingonderwijs te onderkennen en aan te pakken. In het boek "Dyslectische kinderen leren lezen"¹ en het boek "Protocol leesproblemen en dyslexie" staan veel suggesties voor goed preventief leesonderwijs.

Onderstaande checklist technisch lezen en spellen is bedoeld voor de leerkracht, om te beoordelen hoe het met haar/zijn kennis over lezen/spellen, lees- en spellingsproblemen en dyslexie gesteld is. De vermelde paragraaf kan vervolgens geraadpleegd worden in het boek "Protocol leesproblemen en dyslexie" voor meer informatie.

De leerkracht/taalcoördinator....

- weet hoe de ontwikkeling van het leren lezen en spellen van groep 1 t/m 8 globaal verloopt. (paragraaf 1.2, blz. 16)
- weet welke vaardigheden op het gebied van lezen en spellen van leerlingen in groep 4 verwacht worden (paragraaf 1.2, blz. 16)
- weet hoe de relatie tussen lezen, spellen en andere vaardigheden eruit ziet (paragraaf 1.3, blz.22)
- kan lees- en spellingsproblemen herkennen in groep 4 (paragraaf 1.4, blz. 25)
- weet wat dyslexie is (paragraaf 1.5, blz. 26)
- weet wat de oorzaken en gevolgen zijn van dyslexie (paragraaf 1.5, blz. 26)
- weet hoe dyslexie zich verhoudt tot meertaligheid (paragraaf 1.5, blz. 31)
- weet hoe dyslexie zich verhoudt tot andere stoornissen (paragraaf 1.5, blz. 32)
- is bekend met de dwaalwegen in behandeling van dyslexie (paragraaf 1.6, blz. 35)

Aandachtspunten in het algemeen voor de leerkracht in het geven van onderwijs aan leerlingen met dyslexie.:

- Pas op voor goedbedoelde opmerkingen die de leerling het ongemakkelijke gevoel geven een uitzondering te zijn in de klas. Een voorbeeld: een spellingsles in groep 6 begint met een klassikale instructie. De groep krijgt vervolgens de opdracht zelfstandig aan de slag te gaan, waarbij de leerkracht en plein public tegen een dyslectische leerling zegt 'Mirjam, hij hoeft dit zo dadelijk niet te doen hoor, dat is nog te moeilijk voor jou. Wij gaan samen een andere opdracht maken.
- Houd er rekening mee dat sommige dyslectische leerlingen zich stil en teruggetrokken opstellen in de groep, zodat ze snel vergeten worden. Ook voor dyslectische leerlingen is het belangrijk dat hun werk wordt opgehangen en dat hun schrijfproducten worden voorgelezen.
- Geef oprechte complimenten. Aanmoediging en complimenten zijn belangrijk voor de leermotivatie, maar ze verliezen hun geloofwaardigheid wanneer een leerling in de gaten heeft dat ze niet gemeend zijn. Het meeste effect hebben de complimenten die direct gerelateerd zijn aan de taak die de leerling heeft uitgevoerd. Dus een algemene opmerking als 'je hebt goed je best gedaan' heeft minder impact dan een opmerking als 'ik zie dat je er in je verhaal goed op hebt gelet om een punt achter elke zin te zetten'.
- Laat de opdrachten goed aansluiten op de mogelijkheden van de leerling. Leerlingen voelen zich uitgedaagd bij opdrachten waarvoor ze wel wat moeten doen, maar die niet te moeilijk zijn. Laat een dyslectische leerling in een gezamenlijke opdracht om een boek te maken niet altijd de illustraties verzorgen om hem te behoeden voor faalervaringen bij het schrijven. Met hulp van een groepsgenoot of met de spellingscontrole kan ook hij zijn gedachten op papier zetten en levert hij een gelijkwaardige bijdrage aan het groepsproduct.

Zeer intensief arrangement (zorgniveau 4)

Criteria:

Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als:

1. hij/zij de leeftijd van minimaal 7 jaar heeft en jonger is dan 13 jaar.
2. de scores op de 3 hoofdmetingen zijn:
 - Technisch lezen (DMT): V-(min)score of E-score (laagste 10%)

OF

DE MOLENWIEK

- Technisch lezen (DMT): V-score of lage D-score (laagste 20%)
 - Spelling: V-(min) score of E-score (laagste 10%)
 - Wanneer er sprake is van een doublure; Gebruik de juiste normgroep.
3. begeleiding op alle zorgniveaus voldoet aan de kenmerken van effectief handelen. Er is minimaal 2 periodes van 10-12 weken voldoende hulp geboden op ondersteuningsniveau 3, 1 uur per week, door bevoegd onderwijspersoneel, individueel of in een kleine groep.

Bij twijfel over scores die net niet voldoen, twijfel over geboden hulp of andere vragen; raadpleeg een RID adviseur. (www.rid.nl/contact)

Procedure:

De leerkracht bespreekt met ouders dat hun kind in aanmerking komt voor een doorverwijzing naar de zorg en het in werking zetten van een onderzoek. De ouders vragen een dyslexieonderzoek aan bij Woerdenwijzer (niet de school). Ouders kunnen op de website van Woerdenwijzer, www.woerdenwijzer.nl een aanvraagformulier downloaden. De intern begeleider verzamelt voor de ouders de benodigde informatie uit het dossier van de leerling. Ouders dienen zelf de aanvraag op te sturen naar Woerden Wijzer. Woerden Wijzer geeft na goedkeuring van de aanvraag een beschikking af. Ouders kunnen met deze beschikking een onderzoek in gang zetten bij de (dyslexie)zorgaanbieder van hun keuze. Bij deze aanvraag helpt de intern begeleider de ouders met het invullen van het aanvraagformulier en het aanleveren van de benodigde gegevens uit het leerlingdossier.

Het onderzoek kan bestaan uit:

- onderzoek naar cognitieve vaardigheden / intelligentie onderzoek
- onderzoek naar het didactisch niveau op het gebied van lezen en spelling

Bij vaststelling van ernstige, enkelvoudige dyslexie wordt er een dyslexieverklaring afgegeven en heeft de leerling recht op dyslexiebehandeling bij een zorgaanbieder naar keuze.

Wanneer een leerling naast leesproblemen ook concentratieproblemen of gedragsproblemen heeft, kan het zijn dat onderzoek naar dyslexie (nog) niet plaats kan vinden.

In de Richtlijn Comorbiditeit van het Nationaal Referentiecentrum Dyslexie (NRD) en het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie (NKD), die per oktober 2012 als bijlage is opgenomen bij het landelijk geldend Protocol Dyslexie Diagnostiek & Behandeling, staat dat een kind dat een bijkomende stoornis heeft in aanmerking kan komen voor vergoeding als de andere stoornis niet (meer) belemmerend is voor dyslexieonderzoek.

Als de comorbide stoornis wel belemmerend is voor dyslexieonderzoek en/of -behandeling, dan komt het kind in eerste instantie niet in aanmerking voor onderzoek en wordt geadviseerd eerst de comorbide stoornis te laten behandelen.

DE MOLENWIEK

Het is de diagnosticus die beoordeelt of de bijkomende stoornis belemmerend is voor dyslexieonderzoek en -behandeling.

Alle behandelaren die zijn aangesloten bij het NKD werken volgens de richtlijn co morbiditeit.

Compenserende en dispenserende maatregelen

Wanneer een leerling een onderzoekstraject heeft doorlopen en er is dyslexie vastgesteld, dan ontvangt de school handelingsgerichte adviezen van de onderzoeken. In de dyslexieverklaring staat vermeld van welke compenserende en dispenserende maatregelen de leerling gebruik mag maken.

Wij gebruiken het programma Into Words als ondersteunende software bij lezen en schrijven.

Bijlagen

- a. HAP leerling zoals opgenomen in ParnasSys
- b. Doublure groep 3 en CITO-scores ; volg de link
<https://www.nkd.nl/app/uploads/2018/02/20180205Richtlijn-Omggaan-met-doublures.pdf>

Daar staat de actuele informatie.

Bijlage a

Naam leerling:

is in het bezit van een dyslexieverklaring en heeft daarom recht op bepaalde compenserende maatregelen. De ouders zijn geïnformeerd en gaan akkoord met de maatregelen die op school voor hun kind genomen zijn.

Vakgebied	Aanpassingen
Toetsen algemeen	☐ Ik krijg extra tijd bij het maken van toetsen. ☐ De volgende toetsen worden voorgelezen; (Invullen welke toetsen je afspreekt) ☐ Ik krijg de Cito-toetsen vergroot aangeboden ☐ Ik maak de volgende Cito-toetsen m.b.v. Into Words
Lezen	☐ Ik krijg vergrote teksten bij toetsen ☐ Ik krijg auditieve ondersteuning bij teksten van zaakvakken en/ of toetsen ☐ Ik hoef niet onvoorbereid hardop te lezen
Spelling	☐ Opdrachten die niets met spelling te maken hebben worden alleen beoordeeld op inhoud

	0 Herhalingsfouten worden als één fout gerekend 0 Ik mag spelling oefenen op de computer en gebruik maken van de spellingcontrole in Word 0 Ik mag spelling oefenen in Into Words op de computer 0 Ik mag bij spelling gebruik maken van een spellingregelboekje of een regelkaart
Taal	0 Schriftelijke opdrachten worden beperkt door gebruik van de computer of door het aanbieden van kopieerbladen. 0 Indien nodig maak ik maar de helft van de taalopdrachten schriftelijk 0 Stelopdrachten mag ik op de computer maken 0 Ik mag tijdens de les altijd gebruik maken van een woordenboek 0 Ik mag bij taalopdrachten alleen het antwoord noteren.
Rekenen	0 Ik mag tijdens de les en tijdens toetsen gebruik maken van een tafelkaart 0 Ik mag tijdens de rekenlessen gebruik maken van een rekenmachine 0 Ik mag tijdens de rekenlessen gebruik maken van een rekenspiekboekje/ rekenspiekkaarten
Topografie	0 De hoeveelheid topografie wordt beperkt tot: 0 De topografiekaart wordt vergroot op A3. 0 Spellingsfouten tellen niet mee als fout bij topografie
ICT materiaal	0 Ik maak gebruik van Into Words 0 Werken met Chromebook
Overig	0 Ik gebruik een leesliniaal, gekleurd leesvenster 0 De hoeveelheid huiswerk wordt beperkt 0 Extra hulp buiten de groep/school (logopedist/ remedial teaching) 0 Gekopieerde bladen met een sobere lay-out

